

СРАВНИТЕЛЬНО-ИСТОРИЧЕСКОЕ И СОПОСТАВИТЕЛЬНО-ТИПОЛОГИЧЕСКОЕ ИЗУЧЕНИЕ ЯЗЫКОВ

Т. І. Гарановіч (Мінск, Рэспубліка Беларусь)

СТРУКТУРНА-СЕМАНТЫЧНЫЯ АСАБЛІВАСЦІ БЕЛАРУСКІХ СІНТАКСІЧНЫХ ФРАЗЕАЛАГІЗМАЎ З ПАСТАЯННЫМ КАМΠΑНАНТАМ *ТОЛЬКІ* І ІХ АДПАВЕДНІКАЎ У АНГЛІЙСКОЙ МОВЕ

У артыкуле прадстаўлены вынікі супастаўляльнага даследавання беларускага сінтаксічнага фразеалагізма *толькі і X* і яго семантычных адпаведнікаў у англійскай мове. Вылучаюцца семантычныя варыянты беларускага СФ, выяўляюцца яго вектарныя адпаведнікі ў англійскай мове, вызначаюцца кантрастыўныя пары для СФ у кожным з яго значэнняў. У супастаўляльным аспекце разглядаюцца асаблівасці рэалізацыі модуснай семантыкі СФ і сродкі яе акцэнтавання ў беларускай і англійскай мовах.

Ключавыя словы: сінтаксічны фразеалагізм, мадэль, пастаянны/пераменны кампанент, модусная семантыка, абагульненае значэнне, семантычны варыянт.

У беларускай лінгвістыцы пад фразеалагізмамі ў вузкім сэнсе традыцыйна разумеюцца фраземы – сінтаксічна непадзельныя ўстойлівыя спалучэнні з семантыкай слова ці словазлучэння. Яны характарызуюцца цэласнасцю лексічнага значэння і выкарыстоўваюцца ў гаворцы «як гатовыя, вядомыя спалучэнні з гатовым, вядомым сэнсам» [1, с. 10]. Да фразеалогіі ў шырокім разуменні акрамя фразем належаць прыказкі, прымаўкі, устойлівыя параўнанні, прыгаворкі і крылатыя словы [1]. Аднак у беларускай мове існуюць устойлівыя адзінкі і іншага тыпу – гэта так званыя сінтаксічныя фразеалагізмы (далей – СФ), пад якімі мы на аснове прац Д. М. Шмялёва [2], Н. Ю. Шведавай [3], А. В. Вялічка [4], М. У. Усеваладавай і Лім Су Ён [5] разумеем устойлівыя прэдыкатыўныя структуры, якія прадстаўляюць сабой мадэлі з абагульненым модусным значэннем і характарызуюцца ідыяматычнасцю, узнаўляльнасцю, наяўнасцю ў іх складзе пастаянных і пераменных лексічных кампанентаў. Уласцівасцямі агульнымі для фразем і сінтаксічных фразеалагізмаў з’яўляюцца іх устойлівасць, ідыяматычнасць і ўзнаўляльнасць. Галоўныя адрозненні – гэта, па-першае, замацаванасць значэння за сукупнасцямі пэўных слоў у фраземах і за мадэлямі, па якіх яны будуюцца, у СФ; па-другое, нязменнасць лексічнага складу фразем і наяўнасць пераменных кампанентаў у структуры СФ; па-трэцяе, адсутнасць агульнай семантыкі, якая б аб’ядноўвала ўсе фраземы, і абагульненае модуснае значэнне СФ, канкрэтны варыянт якога залежыць ад мадэлі і кантэксту.

Да ліку беларускіх СФ належыць мадэль *толькі і X*, якая выступае аб’ектам нашага даследавання. Пры яе вывучэнні мы, акрамя прац па сінтаксісе і сінтаксічнай фразеалогіі ў цэлым, якія цытаваліся вышэй, абапіраліся на даследаванні аналагічнага рускага збудавання з пастаянным кампанентам *только и* [6; 7]. Н. Ю. Шведава [3], А. В. Вялічка [4], М. В. Копацеў [8] разглядаюць яго, адпаведна, як сінтаксічны фразеалагізм, сказ фразеалагізаванай структуры і сінтаксічную фразему. У сваю чаргу, А. Нікунлассі [6] выступае супраць аднясення мадэлей тыпу *только и X, что...* да галіны сінтаксічнай фразеалогіі, па-першае, падвяргаючы крытыцы само паняцце *сінтаксічны фразеалагізм*, а па-другое, вылучаючы сінтаксічныя і семантычныя асаблівасці

гэтых збудаванняў, якія адрозніваюць іх ад іншых структур з ліку СФ. На думку даследчыка, паколькі вылучэнне СФ ў асобны клас збудаванняў грунтуецца на тэзісе аб наяўнасці ў мове рэгулярных сінтаксічных правілаў, з пазіцыі якіх сувязі і адносіны кампанентаў СФ невытлумачальныя, для размежавання рэгулярных і нерэгулярных з'яў сінтаксісу неабходны выразныя крытэрыі сінтаксічнай рэгулярнасці. Акрамя гэтага, паколькі СФ вылучаюцца на аснове іх нерэгулярнасці, у выніку «абавязкова атрымліваецца свайго роду «сінтаксічная кунсткамера», экспанаты якой дэманструюць розныя віды і ступені адхілення ад рэгулярнага» [6, с. 8]. На падставе гэтых меркаванняў А. Нікунласі лічыць больш мэтазгодным выкарыстоўваць іншыя мадэлі апісання мовы, а менавіта граматыку канструкцый і тэорыю паралельнай архітэктуры Р. Джэкендоффа. На наш погляд, наяўнасць альтэрнатыўных падыходаў да вывучэння СФ, якія прапануе А. Нікунласі, зусім не азначае немэтазгоднасці разгляду СФ як ідыяматычных утварэнняў, а крытычныя заўвагі даследчыка ўказваюць на вельмі істотныя нявырашаныя праблемы ў гэтай галіне, якімі, сярод іншага, і абумоўлена актуальнасць вывучэння СФ, – гэта адсутнасць дакладных крытэрыяў вызначэння прыналежнасці сінтаксічных структур да СФ і неабходнасць распрацоўкі такой класіфікацыі, якая б у поўнай меры адлюстроўвала разнастайнасць СФ і дазваляла сістэматызаваць іх.

Акрамя крытыкі канцэпцыі сінтаксічных фразеалагізмаў у цэлым, А. Нікунласі выказвае меркаванне, што нават у яе рамках збудаванні тыпу *только и X, что...* адносіць да СФ неправамоцна, бо яны адрозніваюцца ад іншых структур, якія прынята лічыць СФ, вялікай колькасцю мадыфікацый – сінтаксічна разнастайных сказаў і клауз [6]. Нам уяўляецца, што сінтаксічная разнастайнасць гэтых збудаванняў, якую А. Нікунласі лічыць аргументам супраць іх аднясення да СФ, можа разглядацца і іншым чынам – як рэалізацыя СФ ў некалькіх структурных варыянтах, якія аб'ядноўваюць агульны пастаянны кампанент *только и*, а таксама семантыка модуснасці. Менавіта так *только и X, что...* трактуецца, напрыклад, у працы У. Іі: даследчык вылучае 6 структурных варыянтаў гэтай мадэлі, якія адрозніваюцца марфалагічным напаўненнем пераменнага кампанента *X*, пры гэтым называе яе фразеалагічнай канструкцыяй [7].

Мэтай нашага даследавання было вызначэнне структурна-семантычных асаблівасцей беларускага СФ *толькі і X*, вылучэнне яго адпаведнікаў у англійскай мове і выяўленне іх агульных і нацыянальна-спецыфічных характарыстык. Аналіз, праведзены на фактычным матэрыяле мастацкіх і газетных тэкстаў з Корпуса беларускай мовы [9], Брытанскага нацыянальнага корпуса [10], а таксама электронных версій беларускіх і брытанскіх мастацкіх твораў і інфармацыйных рэсурсаў, паказаў, што беларускі СФ рэалізуецца ў 4 семантычных варыянтах: ‘адзінасць, выключнасць’, ‘высокая ступень адпаведнасці’, ‘высокая інтэнсіўнасць дзеяння / паўсюднасць’, ‘пастаянны характар дзеяння’. Па прычыне шматзначнасці мы не падабралі лінейнага адпаведніка *толькі і X* у англійскай мове, але вызначылі структуры, якія знаходзяцца ў вектарных семантычных адносінах з ім, і разгледзілі іх у супастаўляльным аспекце.

1. СФ з семантыкай ‘адзінасць, выключнасць’

Пастаянны кампанент *толькі* ў складзе СФ не губляе свайго слоўнікавага значэння выключнасці і ў спалучэнні з дэсемантызаваным і акцэнтнае яе, вызначаючы семантыку ўсёй мадэлі: *Па чырвоных кветках даўжынёю і шыры-*

нёю з добры ручнік лётае райская птушка, якая **толькі і** жыве ў гэтай краіне ды на некалькіх бліжэйшых астравах (Я. Маўр) = ‘райская птушка жыве толькі ў гэтай краіне ды на некалькіх бліжэйшых астравах’; **Толькі і** ратунку было саслізнуць з саней ды патрухаць услед, прытоптаваючы, бы ў скоках (І. Мележ) = ‘адзіным ратункам было саслізнуць з саней ды патрухаць услед’. Наша трактоўка гэтага семантычнага варыянта карэлюе са слоўнікавым тлумачэннем *толькі і* як сродка выражэння «узмоцненага адцення абмежавання» [11, с. 821], а таксама са значэннем ‘адзінасць, абмежаванасць’ аналагічнага рускага СФ *у кого/где только и + сущ./ глаг. + что* ў класіфікацыі А. В. Вялічка [4]. Семантыка адзінасці / выключнасці беларускага СФ можа падкрэслівацца яго ўжываннем у структуры псеўдаскладанага, або расшчэпленага, сказа. Пад гэтым тэрмінам мы, паводле Н. А. Кобрынай, разумеем сказ, падзелены на прэдыкатыўныя асновы для акцэнтавання таго ці іншага члена ў выпадках, калі значэнне сказа гэтага падзелу не патрабуе [12]: *Стары быў старой школы, калі ад палясоўшчыка толькі і патрабавалася, што веданне лесу на ўчастку ды сумленнасць* (У. Караткевіч) = ‘ад палясоўшчыка патрабавалася толькі веданне лесу на ўчастку ды сумленнасць’. У пазіцыі *X* у вылучаным семантычным варыянце СФ ужываюцца асабовая форма дзеяслова, назоўнік, прыслоўе, дзеепрыметнік.

У англійскай мове сродкамі выражэння адзінасці і выключнасці з’яўляюцца: а) структуры з лексемамі *just, only, all* са значэннем ‘толькі’, у якіх эфект акцэнтавання семантыкі дасягаецца пры дапамозе афармлення выказвання як псеўдарасшчэпленага сказа (як і ў беларускім СФ): *But why write of whispering when all we ever did that year was shout* (S. Armitage) ‘навошта пісаць пра шэпт, калі ўсё, што мы рабілі ў тым годзе, гэта крычалі’ = (бел.) ‘у тым годзе мы толькі крычалі’; ужывання складанага сказа з даданым у функцыі дзейніка: *What we only need is the rains and reduced attention by media and we will be back on track!* (The BBC) = ‘Што нам толькі патрэбна – гэта дажджы і менш увагі з боку СМІ, і ў нас зноў усё будзе ў парадку’ = (бел.) ‘нам патрэбны толькі дажджы і менш увагі з боку СМІ’; інверсіі: *Why didn’t you go by bike to Markham cum Cumbermound’s club? I just said* (A. Isler) ‘Чаму вы не паехалі на веласіпедзе ў клуб у Маркхэм-кум-Камбэрмаундзе? – я толькі спытаў’ = (бел.) ‘Я спытаў толькі: “Чаму вы не паехалі на веласіпедзе ў клуб у Маркхэм-кум-Камбэрмаундзе?”’; б) структуры з антанімічнай канструкцыяй з падвоеным адмаўленнем *nothing but / no N but*, у якіх кампанент *no(thing) but* ‘нічога акрамя’ выступае ў значэнні ‘толькі’: *You do nothing but waste your time on frivolous pleasures. You are simply an anti-social animal, a drone. Bertie, it is imperative that you marry* (P.G. Wodehouse) ‘Ты не робіш нічога акрамя губляння часу на лёгкадумныя задавальненні. Ты проста антысацыяльная істота, трупень. Берці, ты павінен ажаніцца’ = (бел.) ‘Ты толькі губляеш час на лёгкадумныя задавальненні’. Па прычыне неідыяматычнасці да СФ вылучаныя англійскія адпаведнікі не адносяцца.

У кантэксце адзінасці магчымага дзеяння семантыка выключнасці ў англійскай мове можа выражацца СФ *can’t but Inf: To summer is such a hoity-toity verb that we less wealthy holiday-makers can’t but snicker at its use* (The BBC) ‘*To summer* – гэта такі прэтэнцыёзны дзеяслоў, што мы, менш заможныя адпачываючыя, не можам не смяцца з яго’ = (бел.) ‘менш заможным адпачываючым застаецца толькі насміхацца над ім’.

2. СФ з семантыкай ‘высокая ступень адпаведнасці’

У адрозненне ад папярэдняга, у гэтым і наступных семантычных варыянтах беларускага СФ лексема *толькі* губляе сваё значэнне, у выніку дэсемантызаваным з’яўляецца ўвесь пастаянны кампанент мадэлі, што абумоўлівае большую ступень яе ідыяматычнасці: – *Алесік, даражэнькі, глядзі, якая ноч! Якія зарніцы! Толькі і гайдацца* (У. Караткевіч) = ‘гэта ноч вельмі падыходзіць для гайдання’; *Вацак сапраўды быў прыгожы. Валасы хвалямі, як у Алеся, вочы шэрыя, але ў блакіт, рот з прыемнай, трохі хітраватай складкай, толькі і грызці яму арэхі і жарты* (У. Караткевіч) = ‘рот Вацака якраз такі, каб грызці арэхі і жартаваць’. Пазіцыю *X* займае нявызначаная форма дзеяслова.

У англійскай мове высокая ступень адпаведнасці выражаецца нефразеалагізаванымі структурамі з лексемай *just* ‘якраз’ у спалучэнні з азначальным артыклем, які выконвае функцыю сродка акцэнтавання: *This particular evening, November 14th at about 7 o'clock, the ARP wardens all came in and they were discussing what a bright moonlit night it was. It was just the night for a raid. And very soon after, the air raid warning sounded* (The BBC) ‘Менавіта ў гэты вечар, 14 лістапада, каля 7 гадзін, прыйшлі ўсе супрацоўнікі СПА і размаўлялі пра тое, якая ясная месячная ноч. Гэта была якраз ноч для налёту. І неўзабаве прагучала папярэджанне аб паветраным налёце’ = (бел.) ‘ясная месячная ноч вельмі падыходзіла для налёту’.

3. СФ з семантыкай ‘высокая інтэнсіўнасць дзеяння, паўсюднасць’

СФ у гэтым значэнні выражае дзеянні, якія выконваюцца вельмі актыўна і старанна і/або вялікай колькасцю людзей: *Кулямёт – гэта першая мішэнь для ворага. Артылерысты толькі і палююць за імі* (І. Чыгрынаў) = ‘артылерысты актыўна палююць за кулямётамі’; *Імперыялістычны драпежнік, які толькі і чакае зручнага выпадку, каб задушыць рускую рэвалюцыю* (І. Шамякін) ‘імперыялістычны драпежнік пільна чакае зручнага выпадку задушыць рэвалюцыю’. У пазіцыі *X* ужываецца асабовая форма дзеяслова.

У англійскай мове семантыка інтэнсіўнасці перадаецца: а) лексэмамі *actively, eagerly, intensely* і інш. са значэннем ‘актыўна’, ‘інтэнсіўна’ і *everything* са значэннем ‘усё’: *He’s dying. He’s convinced that my lover and I are waiting eagerly for that event, so he’s written a will that leaves me destitute* (J. Curtis) ‘Ён памірае. Ён перакананы, што мы з маім каханкам з нецярпеннем чакаем гэтай падзеі, таму ён напісаў завяшчанне, якое пакідае мяне жабрачкай’ = (бел.) ‘мы з маім каханкам вельмі чакаем гэтай падзеі’; б) азначальным артыклем *the*: *That is the topic in legal circles these days* (The London Welshman) ‘гэта тэма ў юрыдычных колах у гэтыя дні’ = (бел.) ‘у юрыдычных колах зараз усе гавораць аб гэтым’; в) сказами нефразеалагізаванай структуры з займеннікам *everybody/everyone* ‘усе’/‘кожны’ у функцыі дзейніка: *Even here, in America’s small-town heartland, where the politics are red and the cars are huge, everyone is talking about global warming* (The Guardian) ‘Нават тут, у сэрцы Амерыкі, у маленькіх гарадах, дзе палітыкі чырвоныя, а машыны велізарныя, усе гавораць пра глабальнае пацяпленне’; г) канструкцыяй *only X*: *Through all of this there was a shadow falling across the conversation, and it was a while before Alina could bring herself to give it a name. But it had to be faced, and so she finally said, ‘How long can I stay here?’ It seemed that Belov had only been waiting for her to ask* (S. Gallagher) ‘На працягу ўсёй размовы

адчуваўся нейкі цень, і прайшоў час, перш чым Аліна здолела прымусіць сябе агучыць гэта. Але гэта трэба было зрабіць, і яна нарэшце спытала: «Як доўга я магу заставацца тут?» Здавалася, што Бялоў толькі чакаў яе пытання» = (бел.) «Белоў вельмі чакаў гэтага пытання». Тры першыя спосабы перадачы семантыкі інтэнсіўнасці ў англійскай мове з'яўляюцца неідыяматычнымі, структура ж *only X* адносіцца намі да сінтаксічных фразеалагізмаў, паколькі пастаянны кампанент *only* у спалучэнні з пераменным кампанентам – асабовай формай дзеяслова – у яе складзе губляе сваё слоўнікавае значэнне выключнасці, а мадэль выступае як ідыяматычнае збудаванне і выражае высокую інтэнсіўнасць дзеяння.

4. СФ з семантыкай ‘пастаянны характар дзеяння’

Беларускі СФ *толькі і X* можа абазначаць дзеянне, якое мае пастаянны характар: – *А Верка ж дзе? – спыталася ў Волі. – На сяло пайшла, – адказала Волечка, якая ўжо сядзела каля стала і чакала, пакуль маці падасць сняданне. – На сяло... Толькі і лётае. Гора мне з вамі, – сказала цётка ўжо спакайней, нават праз усмешку* (Л. Арабей) = ‘Верка пастаянна лётае на сяло’; *Ад Раі, Пятра і ад старой маці ён толькі і чуў, калі наведваўся сюды, як пашанцавала іх калгасу, які разумны кіраўнік Юрый Іванавіч* (І. Шамякін) = ‘ён пастаянна чуў, як пашанцавала іх калгасу’. Пазіцыю *X* займае асабовая форма дзеяслова.

У англійскай мове семантыку пастаяннасці дзеяння рэалізуюць: а) састаўны дзеяслоўны фазавы выказнік: *Mrs Reilly keeps on asking me, what is Neil doing?* (P.D. James) ‘Місіс Рэйлі працягвае пытацца ў мяне, чым займаецца Ніл’ = (бел.) ‘Місіс Рэйлі пастаянна пытаецца ў мяне, чым займаецца Ніл’; б) мадальны дзеяслоў *would* (пастаянны характар дзеяння можа падкрэслівацца дабаўленнем лексемы з адпаведнай семантыкай, напрыклад, *constantly* ‘пастаянна’): *The illustrations were line drawings and she used to colour them in with crayons after each new plant had been correctly named. She would sit in the surgery in the evenings after the patients had gone and carefully shade in the colours* (C. McDowell) ‘Ілюстрацыямі былі рысункі, і яна размалёўвала іх алоўкамі пасля таго, як правільна вызначала чарговую расліну. Па вечарах, калі пацыентаў ужо не было, яна сядзела ў кабінце і старанна растушоўвала колеры’ = (бел.) ‘Па вечарах яна пастаянна сядзела ў кабінце і старанна растушоўвала колеры’; в) мадэль *do nothing but Inf*: «*Teams have done nothing but criticize the vuvuzelas, but you have to respect them.*» *Real Madrid midfielder Ronaldo said* (The Daily Telegraph) «Каманды не рабілі нічога акрамя крытыкі вувузел, але мы павінны паважаць іх», – сказаў паўабаронца «Рэал Мадрыду» Раналду» = (бел.) ‘каманды пастаянна крытыкуюць вувузелы’. У адрозненне ад гэтай жа мадэлі ў значэнні ‘адзінасць, выключнасць’, у якой *nothing but* выступае як антанімічны зварот з семантыкай ‘толькі’, у гэтым выпадку структура не інтэрпрэтуецца літаральна і значыць не ‘нічога акрамя’, але ‘пастаянна’. Па прычыне ідыяматычнасці мы адносім мадэль *do nothing but Inf* у семантычным варыянце ‘пастаянны характар дзеяння’ да сінтаксічных фразеалагізмаў.

У выніку праведзенага аналізу вызначана, што беларускі СФ *толькі і X* рэалізуецца ў 4 семантычных варыянтах, якія адрозніваюцца ступенню ідыяматычнасці пастаяннага кампанента: у СФ са значэннем ‘адзінасць, выключнасць’ дэсемантызуецца толькі другая частка пастаяннага кампанента – *i*, у трох астатніх значэннях – ‘высокая ступень адпаведнасці’, ‘высокая інтэнсіўнасць дзеяння / паўсюднасць’, ‘пастаянны характар дзеяння’ – дэсемантызацыя ахоп-

лівае ўвесь кампанент *толькі і*. У англійскай мове выяўлены як фразеалагічныя, так і нефразеалагічныя адпаведнікі беларускага СФ. Да першай групы належаць СФ *only X* са значэннем ‘высокая інтэнсіўнасць дзеяння’ і *do nothing but Inf* са значэннем ‘пастаянны характар дзеяння’, да другой – знамянальныя словы адпаведнай семантыкі, азначальны артыкль, антанімічная канструкцыя *nothing but*, састаўны дзеяслоўны фазавы выказнік і састаўны дзеяслоўны мадальны выказнік з дзеясловам *would*. Сродкам акцэнтавання модуснай семантыкі СФ у беларускай мове выступае іх ўжыванне ў структуры псеўдакладанага сказа; у англійскай мове вылучаныя значэнні акцэнтуюцца інверсіяй, антанімічнымі канструкцыямі, семантычным паўторам і, як і ў беларускай мове, сегментаванай формай канструкцыі, у якіх акцэнтаваны член сказа выносіцца ў асобную сінтагму.

ЛІТАРАТУРА

1. Янкоўскі, Ф. М. Роднае слова. 3 навукова-папулярных нарысаў / Ф. М. Янкоўскі. – Мінск : Вышэйшая школа, 1967. – 92 с.
2. Шмелев, Д. Н. Синтаксическая членимость высказывания в современном русском языке / Д. Н. Шмелев. – Изд. 2-е стер. – М. : КомКнига, 2006. – 152 с.
3. Русская грамматика. Том II. Синтаксис. Редкол.: Н. Ю. Шведова [и др.] – М. : Наука, 1980. – 709 с.
4. Величко, А. В. Предложения фразеологизированной структуры в русском языке: автореф. дис. докт. филол. наук: 10.02.01 / А. В. Величко. – Нижний Новгород, 2017. – 41 с.
5. Всеволодова, М. В., Лим, Су Ён. Принципы лингвистического описания синтаксических фразеологизмов: на материале синтаксических фразеологизмов со значением оценки / М. В. Всеволодова, Лим, Су Ён. – М. : Макс Пресс, 2002. – 164 с.
6. Никунласси, А. Синтаксис фокусной частицы только и / А. Никунласси // Вопросы языкознания. – 2019. – №2. – С. 7–30.
7. У, Ии. Фразеологическая конструкция «только и..., что...» в современном русском языке / Ии У // *Russian Language Journal / Русский язык*. – 1994. – Vol. 48. – № 159/161. – P. 23–27.
8. Копотев, М. В. Принципы синтаксической идиоматизации / М. В. Копотев. – Хельсинки : Helsinki University Press, 2008. – 126 с.
9. Корпус беларускай мовы [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://bnkorporus.info/korporus.html>. – Дата доступа: 06.03.2020.
10. British National Corpus (BNC) [Electronic Resource]. – Mode of access: <https://www.english-corpora.org/bnc/>. – Date of access: 28.05.2020.
11. Тлумачальны слоўнік беларускай літаратурнай мовы / уклад.: І. Л. Капылоў [і інш.]; пад рэд. І. Л. Капылова. – Мінск : Беларуская Энцыклапедыя імя Петруся Броўкі, 2016. – 968 с.
12. Кобрина, Н. А. Грамматика английского языка: Морфология. Синтаксис: Учебное пособие для студентов педагогических институтов и университетов / Н. А. Кобрина, Е. А. Корнеева, М. И. Оссовская, К. А. Гузеева. – СПб. : Лениздат; Издательство “Союз”, 2001. – 496 с.

The article describes results of a comparative study of the Belarusian syntactic idiom *толькі і X* and its semantic correspondences in English. Semantic variants of the Belarusian idiom have been singled out, its vector correspondences in English have been determined, contrastive pairs for the idiom in all its meanings have been found. Peculiarities of manifesting the idiom’s mode semantics and means of emphasizing it in Belarusian and English have been dwelled on in a comparative aspect.

Keywords: syntactic idiom, model, permanent/variable component, mode semantics, generalized meaning, semantic variant.